

Vägar till välfärd

Hans Swärd, Per Gunnar Edebalk, Eskil Wadensjö (red), Liber

Det allmänna barnbidraget infördes 1948 i avsikt att utjämna ekonomiska skillnader mellan barnfamiljer och barnlösa. Frågan är om den ambitionen finns kvar hos dagens regering, skriver Åsa Lundqvist. Och Gun-Britt Trydegård frågar sig om den universella svenska äldreomsorgen är på väg ut och en klassmässigt skiktad äldreomsorg som den vid 1900-talets början är på väg tillbaka?

Två forskare i en ambitiös antologi som ställer frågor kring: Hur växte den svenska välfärden fram, vilka har kontroverserna varit genom åren? Vart är den på väg?

Och oj så mycket som går igen i debatten genom århundradena – och än idag. Som frågan om rättmätigt och orättmätigt fattiga. Om universella, generella, system kontra selektiva, behovsprövade.

I den svenska fattigvårdsförordningen från 1871 slås fast att fattigdom i huvudsak beror på brister vad gäller den fattiges moraliska kapacitet. Under det tidiga 1900-talet stod en strid mellan "fattigvårdsfolket" och dem som förespråkade försäkringslinjen. De förstnämnda ville göra fattigvården till en folkuppfostrande institution. Hjälp till självhjälp och moralisk fostran var honnörsord.

Försäkringslinjen vann i pensionsstriden 1913, då Sverige som första land i världen införde en allmän pensionsförsäkring.

Stödet hos allmänheten för den svenska välfärdsstaten är fortsatt stort, enligt professor Stefan Svallfors forskning. Betalningsviljan sviktar inte. Däremot har förtroendet försvagats för socialförsäkringarna och här finns stora och växande klasskillnader. De som är mest beroende av socialförsäkringen har det lägsta förtroendet. /KM